

Täysistunto

Tiistai 9.4.2024 klo 13.59—15.24

3. Hallituksen esitys eduskunnalle ydinpuolustustietoja koskevasta yhteistyöstä Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolten välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 20/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientä jälkeen. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Jussi Saramo vas:** Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kun Suomi päätti liittyä Natoon, niin tiedettiin, että tulee paljon velvoitteita, sopimuksia allekirjoitettavaksi, ja ne ovat sinänsä erottamaton osa Nato-jäsenyyttä. Tietysti, kun me puhutaan ydinpuolustuksesta, me puhutaan aika herkästä alueesta siinä mielessä, että kaikki Pohjoismaat ovat päättäneet, että Pohjoismaihin ei tule ydinaseita. Meillä Suomessa se on lainsäädännössä, mikä todettiin tässä Nato-päätöksessä, ja muissa Pohjoismaissa on sitten erilaisia poliittisia päätöksiä siitä, että ydinaseita ei Pohjoismaihin tuoda. [Hälinää]

Mutta, arvoisa puhemies, tämä on tietysti järkevää, tämä sopimus on välttämätön allekirjoittaa. On tietysti hyvä, että Suomi tietää, missä Natossa mennään, Suomi on mukana, kun suunnitellaan, vaikka tiedetään, että nämähän eivät ole Naton ydinaseita vaan käytännössä Yhdysvaltain ydinaseita, joita on sijoitettu joihinkin Nato-maihin ja joiden käytöstä päättää vain ja ainoastaan Yhdysvallat. Eli sinänsä emme ole menossa mukaan päättämään, mutta olemme menossa mukaan jakamaan tietoja ja osallistumaan. Ja se on tietysti hyvä asia niin kauan kuin me emme toisaalta sitten tuo niitä ydinjännitteitä tänne Pohjolaan itse ehdoin tahdoin lakia muuttamalla.

Arvoisa puhemies! Tämä ydinasekeskustelu on ollut Pohjoismaissa, kaikissa maissa, enemmän tai vähemmän käynnissä, Norjassa jo aina sieltä 50-luvulta lähtien. Kaikki Nato-maathan ovat Natoon liittyessään liittyneet ilman ennakkoehdotuksia, koska Nato ei tunne minikäänlaisia ennakkoehdotuksia. Mutta sitten Nato-jäsenmaat ovat jälkikäteen asettaneet erilaisia ehtoja, ja tosiaan tämä ydinaseiden omalle alueelle tuomisen kieltä on kaikille Pohjoismaille jälkikäteen asetettu. Meillä Suomessahan se oli jo etukäteen lainsäädännössä, ja siinä mielessä olemme olleet erilaisessa tilanteessa. Mutta se ei tarkoita sitä, ettemme myöntäisi sitä, että meillä on olemassa ydinjännite. Ja vaikka Natonkin tavoite on lopulta päästä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2024 vp

eroon ydinaseista, niin Nato ei ensimmäisenä tule niistä luopumaan, ja sen takia näiden asioiden kanssa pitää elää myös tulevaisuudessa.

Kiitos, puhemies. Pyydän myös, että täällä — vaikka tiedän, että se on puhemiehen tehtävä — ei keskusteltaisi niin paljon, kun on ollut vähän vaikea keskittyä tähänkin puheen-
vuoroon. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pysyväisluonteisena kehotuksena todellakin on se, että käydään muut keskustelut jossakin muualla. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

14.04 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Suomi on liittynyt Natoon ja samalla myös sitoutunut yhteiseen puolustukseen. Yhteiseen puolustukseen kuuluu kiinteästi Naton käyttämä ydinasepelote. Valtion käydessä liittymiskeskusteluja on samalla käyty läpi sopimukset, joihin Suomi myös sitoutuu. Yksi näistä sopimuksista on ydinpuolustustietoja koskeva yhteistyösopimus.

Suomessa voimassa olevan ydinenergialain mukaan ydinräjähteiden maahantuonti, valmistaminen, hallussapito ja räjäyttäminen on Suomessa kielletty. Nyt käsittelyssä oleva esitys ei koske edellä mainittua ydinenergialakia, vaan kyseessä on sopimus, joka mahdollistaa muun muassa tiedonvaihdon.

Eduskunnalla on ylimpänä valtioelimenä tiedonsaantioikeus, ja se ulottuu myös salassa pidettäviin asiakirjoihin perustuslain ja muun lainsäädännön määräyksien mukaan. Valtioneuvosto huolehtii ja vastuussa eduskunnan tiedonsaannista sekä osallistumismahdollisuuksien varmistamisesta. Valtioneuvosto myös velvoitetaan toimittamaan tarvittavat tiedot oma-aloitteisesti sekä pyydettyä. Tämä eduskunnan rooli turvaa parlamentaarisen valvonnan ja on välttämätön.

Nyt esityksessä olevan sopimuksen tavoitteena on luoda puitteet, joissa Yhdysvallat, Nato-maat ja Naton elimet voivat jakaa ydinalaan liittyvää tietoa Naton puolustuksen ja turvallisuuden edistämiseksi sekä ydinaseen mahdollisen käytön uhkan torjumiseksi. Suomi osallistuu Naton toimintaan sekä poliittisesti että sotilaallisesti, ja ATOMAL-sopimuksen hyväksyminen on osa tätä sitoutumista. Tämän sopimuksen myötä Suomi voi saada tietoa ydinaseiden käytön vaikutuksista ja niiltä suojautumisesta samalla sitoutuen jakamaan vastaavaa tietoa Nato-maille. Sopimus käsittelee tarkasti erilaisia näkökohtia ydinpuolustustietojen suojaamisessa ja sen varmistamisessa, että kaikki toimijat noudattavat tiukkoja turvallisuusstandardeja.

Arvoisa puhemies! Itse henkilökohtaisesti näen, että liittyessämme Natoon sitouduimme osallistumaan täysimääräisesti Naton toimintaan ja kaikki pidäkkeet omasta lainsäädännöstämme tulisi poistaa. Vain näin voimme olla Naton täysjäseniä niin kaikin oikeuksin kuin myös velvollisuuksinkin. ATOMAL-sopimukseen olemme sitoutuneet liittyessämme Natoon. Näin ollen hallituksen esitys on kannatettava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.07 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun Natoon liityttiin, halusimme vahvistaa meidän omaa turvallisuuttamme. Me ollaan tehty oikeita asioita Suomessa: Yleiseen asevelvollisuuteen pohjautuva puolustusjärjestelmä, vahva reservi, on se pohja. Meillä on vahvat maavoimat, me on pidetty meidän merivoimista ja ilmavoimista niin ikään huolta — kaikki keskeisiä asioita. Mutta ollessamme puolustusliiton jäsen ja saadaksem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2024 vp

me sitä vahvistusta meillä on iso osa Naton yhteistä puolustusta tuo ydinasesateenvarjo, jonka alle nyt sitten myös kuulumme. Naton peruslähtökohta on yhteinen puolustus ja pelote, ja tämän keskeinen vaikutin on tuo ydinasepelote, joka Natolta löytyy. Tämän lakiesityksen myötä — niitä muuten nyt Natoon liittyen tulee paljon meille tänne eduskuntaan — keskustellaan nimenomaan siitä, kuinka saamme tietoa, kuinka vaihdamme tietoa ja kuinka omalta osaltamme annamme tietoa. Tärkeä askel siis ja niitä välttämättömiä pykäläiä, joita meidän tulee tässä salissa hyväksyä.

Mutta en malta olla tarttumatta tuohon edustaja Saramon puheenvuoroon siitä, kuinka tiukasti meidän tulisi suhtautua siihen, kuinka me täällä Pohjolassa myös ydinaseisiin suhtaudumme. Itse lähdän myös siitä lähtökohdasta, että kun Natoon olemme liittyneet, meillä ei tule olla rajoitteita sen suhteen, vaan olemme täysin oikeuksin mukana, olemme täysin velvollisuuksin mukana. Realismia on se, että tänne ei ydinaseita tulla sijoittamaan eikä niitä tulla meille tarjoamaan, emmekä me niitä oikeastaan tänne haluakaan. Mutta meillä on varsin tiukka ydinenergialaki tässä maassa, ja olen kyllä varma, että joudumme sitä rukoamaan siltä osin, että kun osallistumme harjoittelutoimintaan ja kun ylipäätään haluamme pelotetta pitää yllä osana liittokuntaa, niin erilaisia skenaarioita voi tulla tämän suhteen eteen. Sen takia pitäisi avoimin mielin suhtautua myös tähän kysymykseen, ja toivottavasti hallitus tämän vaalikauden aikana myöskin tähän liittyvän esityksen saa eduskuntaan tuotua.

Tämä esitys on hyvä, se on oikea askel ja yksi osa sitä lainsäädäntöä, jota Naton myötä meille tulee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.10 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Ydinpuolustusta, tätä lainsäädäntöä, joka meillä sopimuksen muodossa on käsitellyssä, hyvin tässä edellä kuvasivat puolustusvaliokunnan jäsen Ronkainen ja ex-puolustusministeri Savola. On totta, että puolustusliitto Nato tavoittelee ydinaseetonta maailmaa. Se on tavoite, mutta se on kaukainen. Se voi olla hyvin epätodennäköinen, mutta se on puolustusliiton tavoite. Tänä päivänä se ei ole näköpiirissä, ja siksi Naton pidäke perustuu merkittävältä osalta ydinasepelotteeseen, niin kuin tässä edellä on keskustelussa tuotu esille.

Olemme tähän mennessä olleet vuoden sitoutuneita, ja pienenä maana meidän ei kannata eikä pidäkään itse asettaa ehtoja Naton turvallisuuden takaamiselle. Tässä salissa olemme lukuisia kertoja todenneet sen, että me otamme Natolta kaiken sen, mitä tarvitsemme ja mitä Natolla meille on annettavaa, mutta toisaalta — niin kuin ex-puolustusministeri Savola edellä toi esille — me osallistumme ja annamme myös Natolle sen, mitä meillä on annettavana. Näin tämä yhteinen puolustusliitto toimii. Olemme turvallisuutta lisäävä jäsen tässä puolustusliitossa, emme turvallisuutta kuluttava.

Itse en kannata minkään pidäkkeen, pelotteen, kynnyksen — mitä nimeä siitä halutaankin käyttää — poiskirjaamista omaehtoisesti esimerkiksi lainsäädäntömme kautta, ja niin kuin puolustusvaliokunnan jäsen, edustaja Ronkainen hyvin toi esille, että hän kannattaa, että lainsäädännöstä tällaiset esteet poistetaan, niin minun on helppo niihin toteamuksiin itse yhtyä.

Edellä tuotiin hyvin esille myös se realismi, mikä tämän asian ympärillä on. Meille ei olla tarjoamassa ydinaseita. Emme me ole niitä tänne pyytämässä, niin kuin edustaja Savola tuossa edellä esille toi, eikä niitä tänne olla tuomassa. On hyvin epätodennäköistä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2024 vp

Suomessa ydinaseita olisi tämäntyyppisessä tilanteessa, mutta niin kuin sanoin ja niin kuin kaikki me tiedämme, Naton peloke perustuu tällä hetkellä tämäntyyppisessä maailmassa ydinaseeseen, ja se meidän pitää hyväksyä, ja sen me olemme itse asiassa myös hyväksyneet, kun Natoon olemme liittyneet.

Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä, tervetullut sopimus ja vie meidän Nato-jäsenyyttämme eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

14.13 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Elämme tunnetusti jännitteisiä ja aika synkkiäkin aikoja, ja siksi on ollut välttämätöntä, että Euroopan ja Suomen puolustukseen satsataan enemmän ja Ukrainaa tuetaan aseellisesti. Mutta näinä synkkinäkin aikoina on hyvä pitää kirkkaana mielessä se perimmäinen tavoite, joka on ydinaseeton maailma, jota myös edustaja Heinonen tuossa edellä sivusi. Se on toki hyvin etäinen tavoite, hyvin epärealistinen tavoite tällä hetkellä, mutta sitä visiota kannattaa pitää edelleen elossa. Ydinaseet ovat hyvin poikkeuksellisia aseita siinä suhteessa, että niitä on äärimmäisen vaikea käyttää tavalla, joka ei aiheuttaisi valtavaa tuhoa ja vahinkoa siviileille. Sen takia niistä on pyrittävä aikanaan eroon. Mutta se ydinaseriisunta ei tietenkään saa olla yksipuolista, vaan sen pitää edetä koko maailmassa, ja suurimpia uhkia maailmassa ovat Venäjän kaltaisten roistovaltioiden ydinaseet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.14 Miko Bergbom ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Aivan tähän alkuun haluan todeta, että Ulkopoliittinen instituutti on Suomessa julkaissut tammikuun 30. päivä raportin ”Naton ydinasepelote ja Suomi”. Kehotan kaikkia ihmisiä, jokaista suomalaista, lukemaan tämän raportin, jos on kiinnostunut ydinaseista ja tähän liittyvästä keskustelusta tässä yhteiskunnassa ja koko maailmassa. Aivan loistava raportti.

Sitten tähän ydinasekeskusteluun yleisesti. Kun Suomi tosiaan liittyi Natoon, päätettiin, että ei aseteta mitään ennakkoehtoja, ja tämä oli nähdäkseni aivan perusteltu linja. Kyllä sitä ajattelee, että jos Naton täysjäsenenä ollaan ja sinne sitoudutaan, siihen yhteiseen puolustukseen, niin sitten sitoudutaan siltä osin kuin kaikki muutkin jäsenmaat. Tosiasiaan on se, että viime kädessä Naton pelote perustuu näihin ydinaseisiin. Pitäisin jollakin tavalla omituisena, jos Suomi tässä lähtisi ikään kuin vastaan toteamaan, sanoisi, että huolehtikaa te muut mutta me ei suostuta tekemään sitä, että huolehtikaa te meidän turvallisuudesta näillä ydinaseilla mutta me sanoudutaan irti, että me ei ikään kuin oteta tähän nyt sitten mitään kantaa, että me vastustetaan ydinaseita. No, tämä tuntuisi liittoumassa jollakin tavalla moraalisesti hieman omituiselta perustelulta.

No, sitten vielä tähän ydinaseettomaan maailmaan. Se tietysti on hieno tavoite ja kaunis tavoite, ja ehdottomasti kannatan sitä, mutta jos katsotaan nyt esimerkiksi Ukrainan tilannetta ja Venäjän argumentaatiota Ukrainan sodan eri vaiheissa, niin jatkuvasti se ydinasekortti on vilahtanut siellä. Miksi? Siksi, että Ukrainalla ei ole ydinaseita. Venäjällä on ikään kuin asejärjestelmä, joka on niin ylivertainen suhteessa Ukrainan kyvykkyyksiin, että he voivat sillä ikään kuin painostaa jatkuvasti Ukrainaa, ja sillä myös horjutetaan länsimaiden uskoa siihen, minkälaisia asejärjestelmiä Ukrainalle voidaan antaa. Milloin on ollut puhe Tauruksista taikka milloin on ollut puhe F-16-hävittäjistä, niin aina Venäjältä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2024 vp

vähän vilautetaan eskalaatoriskiä — se mahdollistaa sitten tämän ydinasekortin heiluttamisen heillä — ja tällä tavalla pidetään siinä löysässä hirressä. Mutta Venäjä ei vastaavasti oikein kykene kohdistamaan tätä vastaavaa Nato-jäsenmaihin, koska he tietävät, että Natolla on kyvykkyys ja kyky vastata samalla mitalla takaisin. Tästä syystä tässä syntyy vähän tällainen tilanne, että kun sekä Venäjällä että Natolla on ydinaseet, niin kumpikaan ei halua niitä käyttää. Eli voi tietysti pitää ydinaseita pahana keksintönä ja näin pois päin, mutta toisaalta voidaan ihan perustellusti miettiä, ovatko ne itse asiassa rauhoittaneet suurvaltojen välisiä konflikteja, koska se asejärjestelmän vaikutus on sitten niin laaja, että sillä ei kukaan enää voita. Tämmöinen rajoitettu ydinsotakin, mistä välillä puhutaan, on spekulatiivinen asia. Me ei tiedetä, pysyisikö se rajoitettuna, jos ydinaseita lähdetäisiin käyttämään — ja sitä ei tiedä myöskään Venäjä. Tästä syystä Venäjä todennäköisesti ei niitä halua käyttää, mutta heillä on kyvykkyys silti uhkailla maita, joilla niitä ei ole. Nyt Suomalakaan ei ole ydinaseita, mutta me kuulumme sen kollektiivisen sateenvarjon alle, ja tämän takia Venäjä ei meitä ydinaseilla uhkaile, ja se on hieno asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

14.17 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä ollut kollega sanoi, että pitäisi sitoutua Naton ydinasepolitiikan kaikkiin muotoihin, niin kuin kaikki muutkin Nato-maat sitoutuvat. Kuitenkin fakta on se, että Nato-maiden sisällä sitoutuminen ydinaseisiin on hyvinkin kirjavaa. Meillä on muun muassa ydinasevaltio Ranska, Naton perustaja, jäsenmaita, jotka ovat ydinasepolitiikaltaan erossa Naton ydinasepelotteen suunnittelusta ja niin edelleen. Tämä Naton joukko suhtautuu vähän erityyppisesti ydinasekysymyksiin — siinä on kulttuurillisia, maantieteellisiä ja historiallisia syitä — joten itse kannustan kyllä eduskuntaa suhtautumaan myös tähän Nato-jäsenyyden tekemiseen kansallisetkin näkökulmat huomioiden, vähän samoin kuin EU-politiikassa pitää huomioida myös kansallisia syitä ja osin myös geopolitiikkaa.

Ydinpuolustuksen suunnittelun osalta tämä hallituksen esitys on hyvä, ja on tärkeätä, että Suomi on myös niissä ydinasesuunnittelupöydissä mukana, mutta on täysin toinen asia, mikä on Suomen suhtautuminen ydinaseisiin omalla alueellaan, lähinnä kauttakuljettamiseen, koska Suomeen eivät ydinasevaltiot ole sijoittamassa ydinaseita. Natolla ei ole yhtään ydinasetta. Ydinaseet ovat Nato-mailla: Yhdysvalloilla, Isolla-Britannialla ja Ranskalla. Muutenkin mitä tulee meidän Natoon liittymiseen, niin kuten edustaja Heinonen tuossa totesi, Suomi vahvisti Natoa. Nato-jäsenyys vahvisti myös Suomen puolustusta, ennaltaehkäisyä ja kykyä näyttää, että olemme osa laajempaa liittokuntaa, ja sitä kautta luoda ennaltaehkäisevää kykyä vastata meihin kohdistuvaan sotilaalliseen toimintaan, hyökkäykseen tai sillä uhkaamiseen. Mutta jos me luopuisimme ydinaseettomuudesta omalla maaperälläämme, me asettaisimme itsemme aivan toisenlaiseen positioon kuin missä perinteisesti olemme olleet. Näin ollen Naton puolustus suunnittelu on se tärkein työpöytä, jossa näihin asioihin tullaan kiinnittämään huomiota myös täältä kansallisesta maanpuolustuksen näkökulmasta.

Myös kevään aikana ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko, joka hallituksen toimesta on nyt eduskunnan käsittelyssä ja parlamentaarisen työryhmän työpöydällä, on varmasti yksi kohta, jossa tätä ydinasekysymystä, lähinnä kauttakuljettamista tai alueella kuljettamista, kannattaisi mielestäni eduskunnan puolella tarkastella. Se olisi yksi osa myös sitä syksyllä tulevaa puolustuselontekoa ja muodostaisi ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2024 vp

kulmasta riittävät raamit myös puolustuselonteossa suhtautua kansallisesti tähän ydinasekysymykseen.

Tiedän, että ydinaseet jakavat tässä eduskunnassa ei vain hallitusta ja oppositiota vaan myös puolueita. Täällä on laajasti näkemyksiä äärestä laitaan riippuen siitä, mistä puolueesta puhutaan. Mutta tälle keskustelulle pitää olla tila, [Puhemies koputtaa] ja se on tässä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon työssä. — Kiitos, herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

14.20 Jussi Saramo vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kari piti aivan erinomaisen pohtivan puheenvuoron, ja olisin itsekini juuri korjannut näitä tietoja. Natossa kaikilla mailla on oma linjansa, ja erityisesti Pohjoismailla tässä ydinasepolitiikassa on se linja, jota itse pidän järkevimpänä. Meillä on Norja, joka on todella pitkään ollut Nato-jäsenmaa ja tehnyt todella järkevää, omaa turvallisuutta maksimoivaa mutta silti kaikkien Natomaiden arvostamaa politiikkaa, ja siihen meidänkin kannattaa pyrkiä. Kuten edustaja Kari tässä sanoi, me olemme menneet mukaan vahvistamaan Natoa. Me olemme turvallisuuden tuoja, emme kuluttaja. Tätä on tässäkin salissa toisteltu, niin että ihmettelen, minkä takia meidän sitten pitäisi nöyristellä ja mennä kaikkeen mukaan ihan vain sen takia, että kokiimme, että silloin olisimme vielä enemmän antaneet muille.

Edustaja Heinonen taisi nyt jo karata paikalta, mutta hänelle olisin todennut, että ydinaseet eivät todellakaan ole ainoa asia, jolle me olemme asettaneet etukäteen kielteisiä ehtoja. Suomi esimerkiksi ei tule ottamaan muitakaan joukkotuhoaseita, emme kemiallisia, emme biologisia aseita, emme ota maamiinoja. Toivottavasti tulevaisuudessa emme ota myöskään rypäleaseita. Tässähän me olemme itse asiassa sillä puolella — moni muu maa ei ota rypäleaseita — että vielä tällä hetkellä meillä niitä vanhoja on vähän jäljellä. Eli ei-hän tämä ole todellakaan ainoa. Kuten tässä on todettu, Natolla ei ole ydinaseita. Eri Natomailla on erilaisia aseita, emmekä me niitä kaikkia muitakaan ole tänne ottamassa, mutta me olemme mukana kaikessa suunnittelussa ja tiedonjaossa, ja tämä hallituksen esitys on tietysti siinä mielessä järkevä. Pidän tosi erikoisena sitä logiikkaa, jossa mitään ehtoja ei voisi asettaa. Meillä on valtavasti lainsäädäntöä, joka asettaa valtavasti ehtoja, eikä me nyt sitä kaikkea olla muutenkaan käymässä läpi.

Toisaalta ihmettelen kyllä sitä logiikkaa, että kannatetaan nykyisen lain sisältöä, sanotaan, ettemme me tänne halua ydinaseita, ja sitten sanotaan, että pitäisi kuitenkin muuttaa lakia, että tänne voisi niitä tuoda. Ei esimerkiksi harjoituksissa Nato niitä ydinaseita nyt kuskalle ympäriinsä, niin että en oikein ymmärrä sitä logiikkaa, miksi lainsäädäntö sitten pitäisi muuttaa — ja jos kuskailisi, niin sitä suomalaisten enemmistö ei ole halunnut.

Erityisesti edustaja Bergbomille siksi sanoisinkin, että paitsi että teidän kannattaa lukea se paperi, jota mainostitte, niin kannattaa lukea myös se eduskunnan Nato-päätös. Siinä kyllä todetaan tämä Suomen lainsäädäntö ja se, että sitä ei ole tarvetta muuttaa. Silloin suomalaisille luvattiin monenlaisia asioita, ja toivon, että niistä pidetään kiinni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

14.23 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Jatkan edustaja Bergbomin ja osittain myös edustaja Saramon pitämistä puheista ja syvennän tätä taustaa ydinaseista ottamalla esimerkkinä Ukrainan tilanteen: Neuvostoliiton hajottua Ukrainasta tuli käytännössä maa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2024 vp

ilman kolmanneksi suurin ydinasevaltio, valtavasti ydinaseita. Vuonna 94 Ukraina luopui taivuttelun jälkeen tästä ydinasearsenaalistaan, ja sen jälkeen se ei ollut ydinasevaltio ja se ydinaseiden tuoma suoja Ukrainalta näin ollen katosi. Muun muassa USA:n entinen presidentti Bill Clinton on katunut sitä, että hän taivutteli Ukrainan luopumaan tästä ydinasereservistään. Kun sopimus tehtiin siitä, että Ukraina luopuu ydinaseista, niin Ukrainalle annettiin turvakuut, ja nämä turvakuut vahvistivat Britannia, USA ja Venäjä. Vuonna 2014 oli Krimin valtaus, ja viimeistään tässä vaiheessa kävi selväksi, että Venäjä ei tätäkään sopimusta kunnioita, ja nyt sitten vuoden 22 tapahtumien jälkeen tiedämme, mikä on tilanne tällä hetkellä. Olisiko tilanne toinen, jos Ukrainalla olisi ollut käytössään ydinase-suoja? Hyvin mahdollista on, että olisi hyvin erilainen tilanne ja tällaista sotaa, mitä siellä nyt käydään, ei olisi.

Sitten tähän varsinaiseen ATOMAL-sopimukseen. Yksi tavoitehan siinä on, ja niin kuin tässä on sanottu, se on osa tätä Nato-pakettia: tavoitteena on edistää kansallista turvallisuutta ja edistää USA:n ja Naton jäsenvaltioiden tiedon siirtymistä ydinalaa koskevissa asioissa. Tähän liittyvät myös tiedustelulait, jotka tulivat 2019 Suomessa voimaan, ja niille tuli valtavasti lisää syvyyttä, voimaa ja tehoa, kun Suomi liittyi Naton jäseneksi. Käytännössä siis se lisätyökalu tuli sen kautta, että kun olemme Naton jäseniä, niin Naton jäsenmaana voimme jakaa ja saada Naton muilta jäsenmailta sellaista sensitiivistä tietoa, mitä emme voisi saada ilman Nato-jäsenyyttä. Tämä ATOMAL-sopimus on luonnikas, looginen jatko sille, mitä viime vuonna olemme Naton jäsenenä luvanneet ja sopineet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.26 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa herra puhemies! Haluan korjata tosiaan tässä aiemmin ollutta omaa puheenvuoroani. Kuten edustaja Kari tässä totesikin, niin tämä pitää ihan paikkansa, että Ranska ei ole näitä omia ydinaseitaan osallistanut tavallaan Naton kollektiivisen pelotteen alle.

Mutta sitten Pohjoismaista: Niistähän on käyty paljon keskustelua. Tässä Ulkopoliittisen instituutin raportissa, mihin edustaja Saramokin viittasi ja kehotti sen lukemaan, sivulla 105 myös todetaan Pohjoismaista näin: ”Pohjoismaista Norjalla ja Tanskalla on ollut omaleimainen suhtautuminen ydinaseisiin. Maat ovat pitkälti sisäpoliittisista syistä asettaneet omaehtoisia rajoituksia ydinaseiden sijoittamiselle niiden maaperälle. Toisaalta maat ovat olleet ainakin jossain vaiheessa jäsenyyttään mukana ydinaseoperaatioiden tukitoimissa.” Tällainenkin huomio siellä on.

Mutta tosiaan, kyllä, korjaan aikaisempaa puheenvuoroani, siinä oli virhe, ja pahoittelun sitä. [Mika Kari: Ei haittaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola.

14.27 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa herra puhemies! Suomi on nyt niissä pöydissä, missä sitä tietoa saa ja tietoa päästään vaihtamaan, ja tämä esitys sitä omalta osaltaan täydentää. Mutta on hyvä, että käydään nyt keskustelua myöskin tästä ydinasepolitiikasta. On totta, että kaikilla mailla on oma linja ja me täällä muovaamme sen Suomen linjan, ja minun mielestäni Suomen linjan pitää olla aina turvallisuuden maksimointi kaikilla sen keinoilla.

Ja kun tullaan tähän ydinasepolitiikkaan, niin itse näen oikeastaan sen saman päämäärän mutta hieman eri tavalla kuin edustaja Saramo ja edustaja Kari. Itse näen, että jos emme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2024 vp

näitä rajoitteita ydinaseitten kohdalla laita ja emme pidä näin tiukkaa lainsäädäntöä kuin meillä ydinenergialaki tällä hetkellä on, se antaa meille enemmän mahdollisuuksia jatkossa oman turvallisuutemme maksimointiin. Me emme tiedä tilanteista, mitä tulee harjoittelutoiminnan osalta, me emme tiedä tilanteista, mitä mahdollisena kriisiaikana voi tapahtua. Ja minun mielestäni on parempi myöskin vihollisen suhtautumisen kannalta se, että sekään ei tiedä, mitä meidän maaperällämme mahdollisesti on ja kuljetetaan, ja ei tule ainaakaan sellaisia harmaita tilanteita siitä, voivatko meidän satamissamme alukset pysähtyä, voivatko meidän ilmatilamme kautta lentokoneet kulkea, ja niin edelleen.

Herra puhemies! Se edustaja Karin näkemys siitä, että ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa käydään tätä läpi, on minun mielestäni erittäin kannatettava. Se on se porukka, jossa parlamentaarisesti näistä asioista päätetään, niitä katsotaan läpi, ja sen pöydän ympärillä pitää käydä vakavassa sävyssä myöskin tämä keskustelu, kuinka tähän kysymykseen suhtaudutaan ja mitä siitä yhdessä linjataan, koska linjattiinpa mitä tahansa, se sitoo jälleen taas vähintään seuraavaa eduskuntaa eteenpäin. Sen porukan ja sen ryhmän tehtävänä on nimenomaan hakea siis konsensuskassa, pääosin konsensuskassa, sitä ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa, kuinka Suomen turvallisuus jatkossakin hoidetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.29 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Todellakin viime kaudella, kun kävimme siellä Ranskassa puolustusvaliokunnan matkalla, tuli selväksi, että nämä Ranskan kolme ydinsukellusvenettä eivät kuulu tähän Naton yhteyteen vaan ne ovat niin kuin heidän omia ydinsukellusveneitään.

Sitten tähän Suomi—Nato-asiaan. Kun mietitään, niin hyvin pitkään Suomi oli puolueeton maa ja kaikki tuntui olevan ihan hyvin — vaikka teimme jo puolustusyhteistyötä hyvin pitkään myös Naton kanssa — mutta yhtäkkiä, vasta siinä vaiheessa, kun presidentti Putin aloitti hyökkäyksen Ukrainaan, myös Suomi havahtui siihen. Elimme varsin tuskaisia aikoja siinä, kun olimme niin sanotusti Naton porstuassa odottamassa sitä, hyväksytäänkö meidät vai eikö hyväksytä, ja Unkari ja Turkki varsin pitkään venyttivät tätä asiaa. Mutta kyllä varsin yksimielinen oli Suomen kansa siitä, että kun nyt pääsimme Naton täysjäseniksi, niin meillä on turva.

En halua tuoda esille sitä, olisiko täällä ydinaseita vai ei. Niin sanottu Ranskan-mallihan on ollut Ranskassa ihan siitä lähtien, kun he ovat näitä perustajamaita, ja Norja ei ole koskaan, vaikka on Naton perustajamaita, ottanut ydinaseita maallensa. Todennäköisesti ei tule Suomikaan ottamaan. Mutta olisiko sitten hyvä vaihtoehto se, että vaikka me oltaisiin täysjäseniä, meitä koskisi vain osa, ei esimerkiksi artikla vitonen, kuten Pohjois-Atlantin liittoon kuuluva USA ei ulota tätä artikla vitosta Tyynellemerelle, elikkä Havaijille? Tuskin sekään olisi hyvä vaihtoehto, jos me oltaisiin Naton jäseniä mutta meitä ei koskisi artikla vitonen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

14.32 Ritva Elomaa ps: [Mikrofoni ei avaudu — Pauli Kiuru auttaa mikrofonin avaamisessa] Arvoisa puhemies! — Kiitos muuten, edustaja Kiuru. — Sotien jälkeinen Suomen puolueettomuuslinja oli mielestäni hyvä, siihen asti, kunnes tapahtui radikaali muutos maamme ja koko Euroopan turvallisuudessa: Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Olin aiemmin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2024 vp

hieman epäileväinen Natoon liittymisestä, mutta oli pakko muuttaa mielipidettä. Natoon liittyminen oli ehdottoman tärkeää. Se luo meille turvallisuudentunteen, se luo meille turvallisuustakuun, mutta se tekee myös sen, että meillä on velvoitteita. Veteraanin tyttärenä muistan aina, kun isä puhui silloisesta Neuvostoliitosta, että se on vaaran maa. Ja nythän se sitä on myös meille.

Ydinaseeton maailma olisi ihanne, totta, mutta kuten edustaja Ronkainen ja moni muukin on todennut täällä salissa, meillä on myös velvoitteita Natoa kohtaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelulle tässä vaiheessa varattu aika on nyt käytetty, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.33.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 15.20.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Edustaja Toveri on poissa. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

15.20 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys 20 tosiaan koskee ydinpuolustustietoja koskevan yhteistyösopimuksen sisältöä, mutta täällä aikaisemmin käytiin keskustelua ydinasepolitiikasta, ja olisin siihen halunnut vielä ottaa kantaa. Itse asiassa täällä käytiin erittäin hyvää keskustelua asiasta. Varmasti järkevin paikka ottaa kantaa tähän on ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa, jolloin sille saadaan sitten parlamentaarinen kate, mikä on järkevää.

Suomi on Natossa turvallisuuden tuottaja, ja se on täällä monessakin puheenvuorossa erikseen mainittu. Me ei olla niinkään kuluttajapuolella. Mutta se signaali, mitä me Suomesta annetaan maailmalle, minun mielestäni on nyt se ydinkysymys tässä koko asiassa. Täällä on isolta osalta salista kuultu kannanottona se, että Suomeen ei ydinaseita kukaan tarjoa ja ei Suomi ole tänne niitä myöskään haalimassa. Samoin harjoitustoiminnassa ei liikutella oikeita ydinaseita. Minun on pakko miettiä omalta osaltani sitä, mikä olisi se tilanne, että Suomen maaperällä oikeasti olisi ydinaseita, tai mihin niitä kuljetettaisiin, jos kauttakuljetettaisiin. Ja senpä takia tämä signaali, mitä me kerrotaan maailmalle, ei oikein tue nyt sitä, että meidän pitäisi jollain lailla irtisanoutua näistä ydinaseista, kun reaali maailmassa niitä ei kuitenkaan tänne missään vaiheessa hyvin todennäköisesti tule tulemaan.

Tätä signaaliasiaa kun ajatellaan — täällä esimerkiksi edustaja Saramo mainitsi Ottawan jalkaväkimiinat kieltävän sopimuksen — niin mehän ikään kuin, kun me julistetaan, että me kuulutaan tähän sopimukseen nyt ja tulevaisuudessa ja kenties ikuisesti, samalla kerrotaan myös sille potentiaaliselle valtiolle, joka kenties olisi tänne hyökkäämässä, mitä meidän arsenaalissa ei ole. Ja tämä ei ole minun mielestäni järkevää politiikkaa. Jos me tällä hetkellä kuulutaan Ottawan sopimukseen, me voidaan kuulua siihen, mutta ei meidän kannata julistaa sitä, että tämä on ikuista. Meidän pitää jättää kaikki kortit auki, samoin tämän ydinaseasian suhteen. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 32/2024 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.